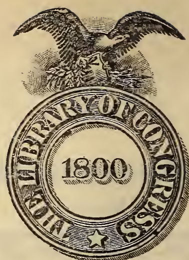
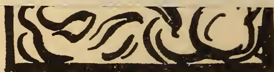
Ludvig Holberg

Huus-Spøgelse

MAX·LEVIG

Huus-Spøgelse

eller

Abracadabra.

Komedie i tre Akter

af

Ludvig Holberg.

Kjøbenhavn.

Trykt og faaes tilkjøbs hos C. C. Løser,

Store Kjøbmagergade Nr. 26.

Personerne.

Jeronimus, en gammel Mand.
Leander, hans Søn.
Oktavius, Leanders Staldbroder,
Leonard, Jeronimi Nabo.
Henrik, Tjener.
Jesper, Foged.
Arv, Gaardskarl.
Ephraim, en Jøde.
En fremmed Lakei.

Abracadabra.

Første Akt.

Første Scene.

Arv. Siden Henrik.

Arv. Denne Reise vil nok have samme Udfald, som de forrige. Ridefogden stikker mig til Byen for at anholde om Ting til Gaardens Fornødenhed; men naar jeg kommer, kan jeg hverken faae Herren eller Tjenerne itale; thi nu er de paa Komedie, nu paa Maskerade, nu udi Assamblix og Qvindeselskab; og naar jeg endelig, som af en særdeles Lykke, faaer fat paa Nogen af dem, faaer jeg ikke et klogt Svar; helst af den forvivlede Skjelm Henrik, hvilken stedse gaaer med en fuld Næse. Ak, ak! naar jeg tænker paa, hvorledes den gamle Mand vil blive tilmode naar han engang fra sin Udenlandsreise kommer tilbage og vil finde sin Søn at være forfalden til yderste Liderlighed og see sit Huus ødelagt. Men jeg seer at Porten er ilaas; der maa nok Ingen endnu være opstaaen. (Banker stærkt paa.)

Henrik (ovenfra med en Nathue paa Hovedet). Hvem er saa dristig at banke paa Porten saa tidlig om Morgenen?

Arv. Gid du faaer en Ulykke! Er det tidlig Klokken ni om Dagen?

Henrik. For fornemme Folk er det tidligt; det er kun Gaardskarle og andre gemene Slyngle, der staaer op med Solen. (Gaaer fra Vinduet.)

Arv. Herud af Viinkjælderen, du Fyldehund! hvor du ligger og sylter dig. (Banker igjen.)

Henrik. Hvad Pokker er det for Allarm? Mener dit Bæst at du er paa Landet? Fort, pak dig bort fra Huset! hvad har du her at bestille?

Arv. Luk kun op, saa skal du strax faae at vide hvad jeg har at bestille.

Henrik. Giv mig da lidt Stunder.

(Han kaster en Spand Vand ned over Arv.)

Arv. A, a, a! din fortvivlede Skjelm!

Henrik. Det er Frokost, Arv! Jeg veed, at du har gjort en lang Reise og er bleven tørstig og støvet paa Veien.

Arv (lugtende paa sine Klæder). Ak, ak! det er mare ikke reent Vand.

Henrik. Det var jo uhøfligt af mig, om jeg vilde traktere min gode Ven og Medtjener med slet Vand. Jeg havde denne Gang intet Andet ved Haan-

den, derfore maa du tage tiltakke hvad som Huset i en Hast har kunnet formaae.

Arv. Hvis du ikke faaer en Ulykke før, saa faaer du den dog naar den gamle Herre kommer tilbage. Betænk engang, hvor det vil gaae, naar dine onde Gjerninger kommer for Dagen og man faaer at vide hvorledes du har forført Monsieur Leander til at ødelægge Alting og at opæde sin gamle ærlige Fader i hans Fraværelse.

Henrik. Det er Landsbytale, som man i Kjøbstæder ikke forstaaer. Hvorledes kan man opæde Nogen i hans Fraværelse? Tilmed trænger vi ikke til at æde en gammel Mand; thi her er frisk Kjød nok paa Torvet.

Arv. Og du taler som en Skjelm og Forræder, som ingen Straf vil blive stor nok for.

Henrik. Hvad Ondt har jeg da gjort?

Arv. Du har intet andet Ondt gjort end at forføre den unge Leander, som Faderen før sin Reise dig har betroet. Han var tilforn en skikkelig ung Herre; men du har forført ham til Galskab, Ukydskhed og Overdaadighed, saa at han nu er bleven til en Fabel over den hele Stad.

Henrik. Du har i visse Maader Ret derudi; men hør, Arv! lad os tale lidt alvorlig: Jeg vil raade dig, som en oprigtig Ven, at førend du begiver dig paa Hjemreisen, du lader tørre dine Klæder; thi Fugtigheden kan ellers slaae ind og være skadelig for din Helbred. Sundhed er et kosteligt Klenodie.

Arv. Gid du faae en Ulykke; Spot og Skade følges ad; men hør! Skal jeg ogsaa denne Gang reise forgjeves fra Byen igjen?

Henrik. Der har jo Ingen havt Bud efter dig. Kan du ikke blive hjemme paa Gaarden og passe paa dine Sviin og Køer.

Arv. Jeg kan sige dig Dette, at en stor Deel af vore Sviin ere døde af Sult.

Henrik. Naar et Sviin døer, Arv! saa skal du lade det strax hæderligen begrave; thi den Tjeneste bør du at bevise din Næste. Det Samme bør ogsaa Fogden at gjøre, naar en af Gaardens Stude døer. Men hvorfore giver du ikke Svinene Ærter?

Arv. Jeg sagde jo sidst, jeg var her i Byen, at vi havde ikke en Tønde Ærter tilbage. Jeg bad da om Penge til at kjøbe nogen, men fik kun haanligt Svar. Det er ikke alene Gaardens Kreatur, som lide Nød, men baade Ladefogden og jeg har Mangel paa Føde.

Henrik. Mangel paa Føde? Laden er jo fuld af Hø og Halm.

Arv. Jeg veed, at Fogden og jeg kan ikke æde Hø og Halm.

Henrik. Ikke det? I er jo Kreatur tilsammen. Og, hvis I ikke vil tage tiltakke med samme Kost, som Sviin, Faar og Stude nyder, saa maa I æde noget Andet.

Arv. Hør! Siig mig med eet Ord, om I vil give mig Penge til fornødne Tings Indkjøb eller ei.

Henrik. Ha, ha! vi har Andet at bruge Penge til.

Arv. Jeg troer det nok, nemlig til at smause, drikke og hore.

Henrik. Jeg har ikke Stunder til at tale videre med dig; gaa kun bort og formeld min Respekt til Ladefogden samt de andre Gaardens Sviin og Stude, og siig dem, at nu er ingen Penge per Kassa.

Arv. Du skal være ansvarlig til al den Uheld, som deraf vil flyde.

Henrik. Gak bort! siger jeg. Du lugter saa stærkt af Hvidløg, jeg kan ikke fordrage den Stank. Fy for en Ulykke! Hvidløgen staaer det Bæst af Halsen.

Arv. Og Brændevinen staaer dit Bæst af Halsen.

Henrik. En lykkelig Reise, Arv!

Arv. En tilkommende Strikke, Henrik!

Anden Scene.

Arv (alene). Ak, ak! Jeg kan ikke mere. Jeg troer ikke, at der udi det hele Land er saadan en fortvivlet Skjelm, som denne Henrik. Ak du ulyksalige Jeronimus! hvor vil du blive tilmode, naar du ved din Hjemkomst finder dit Huus udi saadan Forvirrelse, din eneste Søn at være forfalden til yderste Liderlighed, dine Midler skammeligen fordøiede, og din Gaard paa Landet saaledes forfalden, at den ikke kan istandsættes igjen. Men der seer jeg Fogden kommer, jeg maa fortælle ham hvad mig er hændet.

Tredie Scene.

Arv. Jesper.

Jesper. Arv! hvor bliver du saa længe borte?

Arv. Henrik har opholdt mig; thi han vilde ikke at jeg skulde gaae førend jeg havde faaet Frokost.

Jesper. Var han da denne Gang saa skikkelig?

Arv. Det er et godt Stykke Karl.

Jesper. Hvad fik du da til Frokost?

Arv. Han trakterede mig paa den store Viis med varmt Vand, men foruden Sukker.

Jesper. Foruden Sukker? det maatte Pokker drikke.

Arv. Det var dog ikke ganske reent Vand; thi det havde en saltagtig Smag; med eet Ord at sige, Herr Foged: han slog en Natpotte over mit Hoved; see her engang hvorledes min Kjole er tilredet!

Jesper. Ak, ak! er det muligt! Fik du da ingen Penge?

Arv. Han sagde, at der er ingen Penge udi Kassen, og at jeg denne Gang maatte lade mig nøie med de Varer, som jeg havde faaet.

Jesper. Hvad Varer fik du da?

Arv. Jeg har jo sagt hvad Varer jeg fik, nemlig varmt Vand med tre Bogstaver.

Jesper. Han skal skaffe Penge, om han bliver gal; veedst du ikke hvad som er hændet paa Gaarden siden du gik bort?

Arv. Hvad? er der noget Nyt igjen?

Jesper. Du var ikke saa snart gaaet bort, førend vi fik Exekverere paa Halsen for Skatterne.

Arv. Hillemænd! den ene Ulykke er større end den anden.

Jesper. Derfor maatte jeg strax begive mig hid for at anholde om Penge hos Monsieur Leander. Bank kun paa Porten Arv.

Arv. Jeg skjøtter hverken om at banke eller at blive banket; Fogden maa selv banke. Jeg fik min Frokost; nu faaer vi at see, hvorledes I bliver trakteret.

(Fogden banker paa.)

Fjerde Scene.

De Forrige. Henrik.

Henrik (kommer ud). Hvad er her for Allarm? Er det Maneer at banke saa stærkt paa fornemme Døre?

Jesper. Niels Kaporal med fire Musketerer, som ere skikkede paa Gaarden udi Exekution, lade formelde deres Respekt, og derhos tjenstlig vide, at hvis de ikke faaer Penge, saa — —

Henrik. Fogden kan takke dem for deres Hilsen og formelde dem Monsieur Leanders og min Respekt igjen. Det er ellers en Sag, som gaaer Jer an og kommer os ikke ved.

Jesper. Kommer det Jer ikke ved, som Herr Jeronimus har betroet Alting udi hans Fraværelse?

Henrik. Hør Herr Foged, kjender I ikke Joden Ephraim?

Jesper. Jo, Jeg kjender ham nok. Men hvad —

Henrik. Den Samme har vi dagligen paa Halsen; thi han har krediteret Monsieur Leander en stor

Sum Penge, som han kræver. Han lader ogsaa formelde sin Respekt til Fogden og til alle Gaardens andre Kreature smaae og store, og derhos lader tjenstlig vide, at hvis han ingen Penge faaer — —

Jesper. Gid du faae en Ulykke, din Spottefugl! Hvad har jeg med jer Gjæld at bestille? Jeg har jo i mit sidste Regnskab viset, at der er ikke en Skilling udi Gaardens Kasse.

Henrik. Efter mit sidste Regnskab findes, at der ei heller er en Skilling udi Husets Kassa.

Jesper. Hvortil har I da anvendt saa mange Penge?

Henrik. Det behøves ikke at gjøre Jer Regnskab derfore; dog for at stille jer Kuriositet, saa skal jeg oplæse for Jer sidste Maaneds Udgifter: Den første Januarii foræret Jomfru Helene en Adrienne, som kostede halvfierdsindstyve Rigsdaler — —

Jesper. Ha, ha! den første Udgift er god nok; men Herr Jeronimus vil nok ved sin Hjemkomst gjøre en Streg derover.

Henrik. Ei Snak! Vi kan belægge Udgiften med Kræmmerens og Skrædderens Kvitteringer.

Jesper. Derom tvivles ikke, men — —

Henrik. Den sjette Ejusdem forærede jeg paa min Herres Behag til lille Ellen, som I veed at jeg holder noget af, en Smække, som kostede sex Rigsdaler tre Mark.

Jesper. Derpaa er Intet at sige. Du kan vel ogsaa belægge den Udgift med Kræmmerens Kvittering.

Henrik. Ja, hvad Andet? det var ogsaa det Ringeste, som jeg kunde til Nytaar give den stakkels Pige for et heelt Aars Tjeneste.

Jesper. Det er sandt nok. Nu videre.

Henrik. Den trettende Ejusdem prænumereret til bemeldte lille Ellen for tilkommende Aars smaae Billigheder, som hun har forbundet sig til, tre Specie-Dukater.

Jesper. Og det for et heelt Aars Billigheder? Det er min Tro ganske billigt.

Henrik. Ja, den stakkels Pige er meget billig, det var Synd at sige hende Andet paa.

Jesper. Videre, videre!

Henrik. Den een og tyvende Ejusdem kjøbt to Anker Rhinsk-Viin, som min Herre Leander, tilligemed Monsieur Oktavius og andre gode Venner fortærede Dagen derefter udi vort Huus. Det var en Viin, som vi ikke bleve bedragne med; thi den var puur og smagede af Druerne.

Jesper. Naar den smagede af Druerne, saa er derpaa Intet at sige. Videre, videre!

Henrik. Den fire og tyvende Ejusdem foræret til ovenmeldte Jomfru Helene en rød Fløiels-Kaabe, som kostede sex og tredive Rigsdaler, og til hendes Kammerpige Nille, som Monsieur Leander udi Jomfruens Fraværelse har en og anden Tjeneste af, et Par broderede Tøfler, som hun skulde slide paa Herrens Sundhed.

Jesper. Det er alt nok, Henrik; mine Udgifter ere ikke nær saa store. Den tredivte Ejusdem kjøbte jeg denne Stok, som jeg vil flye Herr Jeronimus, at han ved sin Ankomst kan slide den paa din Sundhed.

Arv. Det var Synd at han skulde slippe saa let, Herr Foged.

Henrik. Hør, du Hvidløgsfresser! jeg begjærer ikke din Ryg tillaans; hvad jeg gjør, skal min egen Ryg forsvare. Du vil vel have meer Frokost?

Arv. Du gier Frokost, som du er Mand til.

Femte Scene.

De Forrige. Ephraim.

Ephraim. Man muß længe löpen, ehr man hier sine Penge kriegen.

Henrik. Nu har Fanden ført os denne Jøde paa Halsen igjen.

Ephraim. Konnte ick nur den Herren selbst itale kriegen, denn mit den Slyngel Henrik vil ik nit haben at bestillen.

Jesper. Jeg mærker nok, Henrik, at han kjender dig.

Henrik. Og I kan ogsaa heraf mærke, at der kan ingen Penge være at vente for Jer; thi at have en Jøde til Kreditor, er værre end ti Kaporaler.

Ephraim. Men der seer ik Henrik.

Henrik. God Morgen, Mester Ephraim! hvad er hans Forlangende?

Ephraim. Spürsmahl, hvad mit Forlangende er!

Henrik. I kan gjøre en Hob Allarm for lumpen fem hundrede Rigsdaler.

Arv (forsende sig). Fem hundrede Rigsdaler! Han laer sig nok ikke afspise med saadan Frokost, som jeg fik.

Ephraim. Fünf hundred Rigsdaler finder man nicht paa Gaden; das ist keen Pakketel, mein gute Henrik!

Henrik. Jeg veed jo, at en ærlig Mand kan have nogen Kredit et Par Dage.

Ephraim. En Par Dagen, segg ju; ik kenne ju Par Dagen. Ick svær durch unser heiligen Talmud, daß vier — —

Arv. Talmud, er det Jødernes Gud, Herr Foged?

Jesper. Det maa vel saa være.

Henrik. Hør, Ephraim, her staaer ogsaa Folk, som skal have Penge. Nu er det Spørgsmaal, hvem man først skal betale: enten kristne Mennesker eller en Jøde, som har forraadt vor Herre?

Ephraim. Du har forraadt og taglik forraader din Herre, det weet ik.

Sjette Scene.

De Forrige. Leander. Oktavius.

Leander (løbende efter Oktavius med en Bouteille i Haanden). Ei bi dog, Monfrere! Du maa endnu have et Glas forend du gaaer.

Oktavius. Det er nok denne Gang; gjem Noget til ieftermiddag.

Leander. Vi skal nok faae Raad til mere ieftermiddag.

Oktavius. Nu har jeg mere Lyst til at dandse end at drikke. Jeg var tilfreds at vi havde vore Fruentimmer her, saa skulde jeg lystig svinge dem om.

Leander. Henrik! der har du Bouteillen; skjænk et Glas i for Monfrere Oktavius. (Henrik skjænker og drikker selv først ud paa Sundhed, skjænker siden for Oktavius.) Men hvad vil alle disse Folk her?

Ephraim. Min Herr weet nok, hvat ik will: ik har slidt et Par Skuen nun hier omsonst to lopen.

Leander. Det er jo ikke hele Verden, et Par Skoe. Men hvad vil I Andre her?

Henrik. Det er Folk fra Gaarden. Jeg troer de har sat Jøden Stævne for at plage os Alle paa eengang.

Leander. Skjænk nok et Glas for Ephraim.

Ephraim. Ick bedanke mich, Herr! Ick bedanke mich; ick bin nicht hier kommen um zu drinken.

Leander. Vil I ikke have Viin, saa maa I have noget Andet.

Ephraim. Freylig noget Andet, nemlig fünf hundred Rigsdaler.

Jesper. Og jeg er kommen for at lade Herren vide, at vi har Exekution.

Leander. Ikke Andet, Jesper.

Jesper. Mig synes, at det er alt nok.

Henrik. I seer jo at Herren nu har Andet i Hovedet end at høre paa jer Snak.

Jesper. Jeg seer, at I alle har Viin i Hovedet; men hvis vi ikke faaer Penge, saa vil det see galt ud.

Leander. Ei, Jesper, I skal ikke lægge Bagateller

paa Hjertet; friſk Mod er halv Tæring. Spiller op en lyſtig Polſk-Dands derinde, I Herrer Muſikanter! Vi maae lade Fiolen ſørge. (Han tager Fogden op til Dands, Oktavius tager Arv, og Henrik Ephraim, og dandſe lyſtig om med dem. Henrik ſpænder Ephraim for Rumpen naar han ei vil fort; han raaber: Ak waj! Ak waj!) Seer I nu vel, Børnlille! gik det ikke godt? Hvad vinder I ved at ſørge og klynke?

Jeſper. Ak, Herre, jeg kan ikke være her i Tjeneſte længer.

Leander. Hvi ſaa?

Jeſper. Jeg er færdig at døe af Sorg.

Arv. Man kan kjøbe mit Liv for en Skilling.

Ephraim. Ak wai mir! Ak wai mir!

Leander. Nu kommer den forbandede Melankoli igjen. Spiller nok op et andet Stykke, ſom er mere lyſtig og ſom kan have bedre Virkning.

(De dandſe igjen paa ſamme Maade, og omſider dandſer ud af Theatret, ſaa at Leander og Henrik komme alene tilbage.)

Syvende Scene.

Leander. Henrik.

Leander. Henrik! hvad Udfald mener du dog Dette vil faae naar min Fader kommer engang hjem og han faaer Ende paa ſin Proces derude?

Henrik. Ende paa ſin Proces? Det vil vare længe, om jeg ellers ret kjender de tydſke Proceſſer.

Leander. Det kan dog ikke vare evindelig.

Henrik. Joviſt, alle Proceſſer i Tydſkland ere evige.

Leander. Men, Henrik, jeg falder undertiden udi Tanker, ſom plager mig: jeg foreſtiller mig mit forrige Levnet og ligner det med det nuværende. Jeg holdtes før min Faders Bortreiſe for en af de ſkikkeligſte og ſædeligſte Perſoner her i Staden. Nu derimod anſeer man mig ſom Exempel paa Liderlighed.

Henrik. Det er gaaet mig ikke et Haar bedre, Herre: den Ene af os har Intet at bebreide den Anden.

Leander. Det er forunderligt hvorledes et Menneſke i kort Tid kan blive ſig ſelv ſaa ulig.

Henrik. Vil Herren blive ved at philoſofere, ſaa gaaer jeg min Vei.

Leander. Det gjør vel ingen Gode at philoſofere; thi ſaaſnart jeg ſeer Oktavius med hans Fruentimmer, ſaa haver Philoſofien ſtrax Ende. Men hvordan mener du vel at det vil gaae os naar min Fader kommer hjem?

Henrik. Hvordan det vil gaae Herren, kan jeg ikke ſige. Jeg og min Ryg vil faae en Ulykke; den har jeg og lavet mig paa.

Leander. En Faer har ogsaa stor Magt over sin Søn. Han kan jo gjøre mig arveløs.

Henrik. Ei, det kan man nok sætte en Pind for.

Leander. Hvi saa?

Henrik. Herren kan jo altid mage det saa, at der bliver Intet at arve.

Leander. Det er sandt nok og jeg troer, at vi allerede har bragt det saa vidt. Ak, ak!

Henrik. Ei, Herre, I opmuntrede nyligen Andre til Lystighed og nu falder I selv i Staver.

Leander. Disse onde Tanker falde mig ind, som jeg ofte ikke kan hindre; men der seer jeg at Oktavius kommer igjen.

Henrik. Og med ham seer jeg at Philosofien drives paa Dør.

Ottende Scene.

De Forrige. Oktavius.

Oktavius. Veedst du hvad, Monfrere, nu talede jeg en passant med Jomfru Helene og Lukretia; de lovede Begge at ville besøge dig ieftermiddag.

Leander. De skal være mig meget velkommen. Hør, Henrik, du kan bestille Musikanterne at komme hid igjen om et Par Timer.

Henrik. Hører, Messieurs: Monsieur Leander og Doktor Oktavius bestiller Jer igjen om et Par Timer.

Oktavius. Hvorfor kalder du mig Doktor?

Henrik. Jeg kalder den Doktor, som i en Hast kan kurere en Syg; thi saasnart Monsieur Oktavius kom tilbage, forlod Feberen min Herre.

Oktavius. Hvad, har han da havt Anstød af Feber?

Henrik. Javist; men nu mærker jeg at den er ganske kureret. Den Recept, som Monsieur Oktavius gav ham, er langt sikkrere mod Feber end China.

Oktavius. Jeg forstaaer ikke saadan forblommet Tale.

Henrik. Recepten bestaaer udi en Tinktur og fører saadan Titel: Recipe en halv Drakme af Jomfru Helene og en lige Kvantitet af Jomfru Lukretia; bland dem vel sammen udi god Rhinskviin, drik deraf et godt Spidsglas og tag derpaa en god Motion, som allerbedst kan gjøres udi en Dands.

Oktavius. Ha, ha, ha! Nu forstaaer jeg hvad du vil sige.

Leander. Han har Ret. Det er ogsaa den kraftigste Recept for Sindets Feber. Der kommer nogle smaae Beængstelser over mig iblandt naar jeg tænker paa min Huusholdning og paa min Faders Hjemkomst.

Oktavius. Hvem siger at du skal tænke paa Saadant? Saasnart saadanne Tanker falder mig ind, driver jeg dem strax paa Dør for at give Plads til andre Tanker, som forfriske Sindet.

Leander. Monfrere er ikke udi den Tilstand som jeg. Du haver store Midler, og, saasom du ingen Forældre har, saa har du Ingen at gjøre Regnskab for din Opførsel. Men jeg — —

Oktavius. Men jeg — men jeg — Jeg vil ikke høre det Men.

Henrik. Monsieur Oktavius har Ret: man skulde jo tænke at Monsieur Leander var en Mennisk.

Leander. Vi vil ikke tale mere derom. Lader os gaae ind, Monfrere; du er saa god at spise med mig til Middag og at blive indtil vore Jomfruer komme.

Oktavius. Jeg forsager aldrig et godt Maaltid.

Henrik. Jeg min Tro ikke heller. Kommer da kun ind, I gode Herrer.

Anden Akt.

Første Scene.

Henrik (alene). Nu er Helvede bleven løset og alle Ulykker har forenet sig sammen for at gribe mig an; Intet kan nu hjælpe mig mere. Om Øvrigheden vilde redde mig, saa kan den ikke. Ak, jeg elendige Menneske! Vil Ingen af Jer, I godt Folk, laane mig sin Ryg, kun paa et Par Timers Tid. Dog hvad siger jeg? 'Een Ryg vil ikke forslaae. Jeg har intet mere nødigt end at kjøbe mig en Strikke, hvormed jeg kan hænge mig selv for at undgaae en meer piinagtig Død, som jeg har fortjent. Hvis Nogen vil sælge mig en god Strikke, skal han strax faae rede Penge derfor. Men jeg maa strax kalde paa Monsieur Leander og Oktavius for at forkynde dem den forestaaende Ulykke. Nu sidder de i Spil og Drik op til Ørene; men Lysten vil snart forgaae dem. Hei! kommer herud! jeg har magtpaaliggende Ting at fortælle Jer.

Anden Scene.

Henrik. Leander. Oktavius.

(Begge drukne, især Oktavius.)

Henrik. Herre!

Leander. Hvad vil du?

Henrik. Jeg og I — —

Leander. Hvad jeg og I? Hvad vil det sige?

Henrik. Vi ere begge om en Hals.

Leander. Hvi saa?

Henrik. Jer Faer er kommen hjem.

Leander. Hvem har sagt dig det?

Henrik. Jeg siger det.

Leander. Har Nogen seet ham?

Henrik. Jeg har seet ham med disse mine Øine, og jeg har aldrig havt fælere Syn. Da jeg var ude i jert Ærinde, blev mig sagt, at han var paa Toldboden. Jeg vilde Saadant ikke troe, men løb strax ned til Toldboden, hvor jeg saae ham ganske livagtig i hans Reiseklæder. (Oktavius falder imidlertid drukken paa Gulvet.)

Leander. Hvad skal vi nu gjøre, Henrik?

Henrik. I skal slet Intet gjøre uden at holde Jer inde til videre.

Leander. Vi maae vække Oktavius op, han ligger og snorker paa Gulvet. Hei, Monfrere; vaagn op!

Oktavius. Jeg er jo vaagen, hvorfor gier I mig ei at drikke, I sultne Hunde! som lader en ærlig Mand ligge og tørste sig ihjel.

Henrik. I maa heller sige, at drikke sig ihjel.

Oktavius. Det er jo bedre at drikke sig ihjel end at tørste ihjel.

Leander. Herop, Monfrere! min Faer er kommen.

Oktavius. Gid det gaae ham vel, den gode Mand.

Leander. Jeg siger dig herop! min Faer er kommen.

Oktavius. Siig ham at han reiser bort igjen; hvad har han her at bestille?

Leander. Ak jeg elendige Menneske! end om han kommer idetsamme — slæber ham ind. (De slæbe ham ind.)

Oktavius. Hei, hei, giv mig en Natpotte. Hvis I ikke strax flyer mig en Natpotte, vil jeg holde Jer Alle for Natpotter.

Leander. Ak jeg elendige Menneske!

Henrik. Giv Jer tilfreds, jeg vil see om jeg kan redde os.

Leander. Ak, ak, hvorledes kan du redde os?

Henrik. Vil I kun holde jer Mund og gjøre hvad jeg siger.

Leander. Hvad skal jeg gjøre?

Henrik. I skal gaae ind og med jer Selskab holde Jer ganske stille, saa at det skal synes ligesom Huset er ganske tomt, og hvis den Gamle banker paa Porten skal Ingen svare.

Leander. Det skal efterleves.

Henrik. Saa herind da og fly mig Hovednøglen.

Tredie Scene.

Henrik. Jeronimus (i Reiseklæder).

Henrik. Nu maa jeg see om jeg kan tage den gamle Mand ved Næsen.

Jeronimus. Det er mig en Glæde efter saa lang Fraværelse at see min Fæderneſtad og mit Huus og Hjem igjen. Jeg ſkal aldrig betroe mit Liv paa Havet meer.

Henrik (ſagte). Og jeg kan aldrig holde Havet det tilgode, at det tillod dig at komme heel og holden til vor ſtore Fortræd.

Jeronimus. Jeg er vis paa, at jeg bliver min Søn og mine Huusfolk velkommen.

Henrik (ſagte). Enhver, ſom havde bragt os Tidende om din Død, vilde dog være os mere velkommen.

Jeronimus. Men jeg ſeer, at Porten er tillukt. Hei, luk op. (Han banker.)

Henrik. Hvem er det, ſom vil ind udi vort Huus?

Jeronimus. Der ſeer jeg jo min Tjener Henrik.

Henrik. Der ſeer jeg jo min Herre Jeronimus. Ak! jeg glæder mig ved Herrens lykkelige Tilbagekomſt. Hvorledes er det med Sundheden, Herre?

Jeronimus. Velnok. Men hvorledes er det fat med Jer?

Henrik. Hvi ſaa?

Jeronimus. Det er jo noget ſælſomt, at Alle har forladt Huſet, og at der er Ingen tilſtede, ſom kan aabne Porten, eller ſvare, naar man banker derpaa; thi jeg har ſlaaet ſaa længe paa Døren, at jeg er bleven om udi begge mine Been.

Henrik. Har Herren rørt ved Døren?

Jeronimus. Hvorfor ſkulde jeg ikke røre ved den? Jeg har banket med ſaadan Magt, at jeg undrer, hvi den ikke er gaaet iſtykker.

Henrik. Men er det dog viſt, at Herren har rørt ved Døren?

Jeronimus. Jeg ſiger dig jo, at jeg ikke alene har rørt, men endogſaa banket paa den.

Henrik. Ak! ak! hvilken Ulykke!

Jeronimus. Hvad Pokker er dette for Kogleri? Hvad vil alt Dette ſige?

Henrik. Der ſtaaer os en ſtor Ulykke for.

Jeronimus. Hvi ſaa? I hvad er det da?

Henrik. Jeg tør ikke tale derom. Det kan jeg alene ſige, at en ſtor Misgjerning derved er bedreven.

Jeronimus. En Misgjerning at banke paa ſin egen Dør!

Henrik. Gak fra Huset, Herre! gak fra Huset og tag Flugten; thi dersom — — men har Herren virkelig rørt ved Porten?

Jeronimus. Jeg troer, at Knegten er reent gal; hvorledes skulde jeg kunne banke paa Døren uden at røre ved den?

Henrik. I har da styrtet os udi en stor Ulykke?

Jeronimus. Hvem har jeg styrtet i Ulykke?

Henrik. Jer selv med jer hele Familie.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke med din Spaadom!

Henrik. En Misgjerning er bedreven, som aldrig kan forsones. Men har Herren virkeligen rørt ved Døren?

Jeronimus. Jeg skal slaae din Hals itu, hvis du oftere kommer med det Spørgsmaal og hvis du ikke strax siger mig hvorudi den Misgjerning bestaaer.

Henrik. Udi syv samfælde Maaneder har Ingen sat sin Fod inden dette Huus, og Ingen har driftet sig engang at røre ved Porten, ja jeg tør sige, at om Alexander Magnus selv havde været Herre af Huset, han havde slaaet Kors for sig, om Nogen havde bedet ham at gjøre Forsøg derpaa.

Jeronimus. Siig mig da Aarsagen dertil.

Henrik. Ja jeg tør sige, at ikke Herr Niels selv, som saa ofte har manet Fanden, turde driste sig dertil.

Jeronimus. Gid du faae Pokker med din Alexander Magnus og din Herr Niels! Det er ikke om dem jeg spør. Jeg vil kun vide, hvori min Misgjerning bestaaer, og hvi Ingen udi syv Maaneder har været i Huset.

Henrik. Vi maae først see os om, at ikke Nogen kan høre hvad som bliver talet.

Jeronimus. Her er jo slet Ingen, siig derfore kun frit frem

Henrik. Nu skal jeg fortælle den hele Historie; men jeg maa først tilvisse vide, om Herren virkeligen har rørt ved Porten.

Jeronimus (truende med Stokken). Nei nu kan jeg ikke mere. Den Hund staaer her og — —

Henrik. Nu skal jeg da fortælle. Dette Huus er befænget — —

Jeronimus. Med Pest?

Henrik. Ak gid det var kun Pest! Nei, Herre! det er ti Gange værre end Pest. Her er, førend Huset blev solgt, begaaet et Mord, som vi nu føle Virkningen af.

Jeronimus. Hvorledes er det skeet?

Henrik. Et Mord er begaaet her i Huset paa en fremmed Mand, og Gjerningen er uden Tvivl bedreven af Den, som har solgt Herren Huset.

Jeronimus. Hvad siger du?

Henrik. Og efter at han har plyndret det døde Legeme, har han begravet det hemmelig udi Huset.

Jeronimus. Men hvorledes har I faaet den Historie at vide?

Henrik. Det skal jeg sige: Monsieur Leander havde engang spiset udi Byen; da han kom hjem silde om Aftenen gik vi Alle tilsengs, men vi vare neppe komne til Hvile, førend vi hørte Monsieur Leander at skrige himmelhøit.

Jeronimus. Min Søn, siger du?

Henrik. Ja, han hedder jo Leander. Men tie stille og hør videre. Da vi brøde ind udi hans Sovekammer for at høre hvad som var paafærde, sagde han, at en Dødning var kommen til ham isøvne.

Jeronimus. Isøvne, siger du? Ikke Andet. Hvilke Narre I maae være tilsammen. Jeg haver saa tidt seet baade dig og andre Spøgelser isøvne paa min udenlandske Reise; men saasnart jeg er bleven vaagen, har jeg mærket at det har været en Drøm.

Henrik. Jeg mærker nok, at Herren har lært at vakle i Troen udenlands. Det er gemeenlig Frugten af de forbandede udenlandske Reiser.

Jeronimus. Jeg er ligesaa orthodox, som jeg altid har været, og den samme Tro, som jeg bragte med mig til Tydskland, bringer jeg med mig tilbage.

Henrik. Troer Herren da endnu paa Gjengangere, Nisser og Underjordiske?

Jeronimus. Javist. Ingen ærlig Mand skal sige mig paa, at jeg er vegen en Fodbred fra min gamle rene Tro; men — —

Henrik. Nu kommer det forbandede Men igjen; tie nu stil og hør videre. Den døde Mand sagde til Monsieur Leander: Jeg er en Mand fra Aalborg, som Verten her i Huset har myrdet for at bemægtige sig mine Penge. Huset er derfor vanhelliget og ingen ærlig Mand bør boe her; dette lagde vi dog dengang ikke videre paa Hjertet. Men de paafulgte Nætter har været saa forskrækkelige, at jeg ikke kan tænke derpaa uden Haarene reiser sig paa mit Hoved.

Octavius (indenfor). Hei! nok et Glas Rhinskviin.

Jeronimus. Hvad er det for Raaben efter Rhinskviin?

Henrik. Gaa tilside, Herre! I kan ikke forundre

Jer over, at Fanden vil have Viin; thi han er altid torstig. Saalænge vi vare i Huset, maatte vi altid sætte en Kande Viin for ham i Gangen, som vi hver Morgen fandt tømmet.

Jeronimus. Og det stedse Rhinskviin?

Henrik. Javist. Rhinskviin er hans bedste Drik. Fanden fare i Fanden! han lader sig ikke nøie enten med Ol eller Franskviin, den Karl.

Jeronimus. Ak! min hele Krop skjælver af Forskrækkelse.

Henrik (sagte). Nu bevæger disse drukne Mennesker sig derinde igjen. Jeg er bange, at de ved deres Uforsigtighed fordærver Alting for mig.

Jeronimus. Hvad er det, du taler ved dig selv?

Henrik. Gak fra Døren, Herre! jeg beder Jer ved alt Det, som helligt er, gak fra Døren og tag Flugten.

Jeronimus. Hvorfor flyer du ikke selv?

Henrik. Det ligger ikke Magt paa mig, men Herrens Liv er kostbart, tilmed har jeg i visse Maader gjort Fred med Fanden eller Gjengangeren.

Jeronimus. Fred med Fanden?

Henrik. Ja, Herre; det er med ham som med de algierske Sørøvere, hvilke føre Krig med det menneskelige Kjøn i Almindelighed, men holde dog Fred med visse Folk.

Jeronimus. Hør, Henrik!

Henrik. Raab ikke paa mit Navn, Herre! jeg har intet Ondt gjort; det er ikke jeg, som har banket paa Døren. (Den drukne Oktavius skriger heit.)

Jeronimus. Ak hør! hvor det Djævelskab skriger igjen. Jeg er bange for at det kommer herud.

Henrik. Fald paa Knæe, Herre, og med sammenfoldede Hænder læs tre Gange Jer Abracadabra.

Jeronimus. Mit Abracadabra! hvad vil det sige?

Henrik. Det er det eneste Middel, hvorved man tvinger Spøgelser. Hillemænd, see hvor det hele Huus ryster! (De falde begge paa Knæe, og Jeronimus læser tre Gange: Abracadabra.) See nu blev det stille igjen. Staa nu kun op, og lad os liste os bort. (Sagte) Men see! der kommer den forbandede Jøde, og det udi den allerubeleiligste Tid.

Fjerde Scene.

De Forrige. Ephraim.

Ephraim. Jeg har aldrig havt sulk fordrieslig Jahr als dette Jahr, wo ik kommen, kan ikkeen Geld kriegen.

Henrik. Nu seer jeg ingen Redning for mig, thi min hele Machine ligger omkuld.

Ephraim. Aber Ingen har handlet so mit mir als dieser skjelmske Lakei Henrik, sulchen fortvivlet Skjelm habe ich mine Dagen niet getroffen.

Henrik. Jeg mærker at han kjender mig til Punkt og Prikke, jeg maa gaae ham imøde.

Ephraim. Aber da seen ich den Skjelmen; det er doch et gut Merke, at han kommer mir imøde. Han har vielleicht Penge til at betale mir.

Henrik. Tak for sidst, Ephraim!

Ephraim. Dat du en Unglück kriege for sidst; doch will ich Alles forglemmen, wenn ich mine Penge mit Capital und Renten kan kriegen. Hør, Henrik, kriege ich min Geld?

Henrik. Giv Jer kun tilfreds, Ephraim! og raab ikke saaledes.

Ephraim. Ich will und skal ropen bis — —

Henrik. Gjør som jeg siger.

Ephraim. Watt skal ich gjøren?

Henrik. Gaa hjem til videre og kom igjen hid om et Par Timer.

Ephraim. Ich will nicht weiter lopen frem und tilbage, ich will lieber hier zween Timer bien.

Henrik. Om to Timer skal I faae jere Penge. Gaa nu derfor smukt hjem.

Ephraim. Slidder Sladder! ich will niet bortgaaen.

Henrik. Hvad vil I vinde med jer ublu Raaben? Gaa kun hjem, som jeg siger.

Ephraim. Naar jeg faaer min Kapital med Rente, skal ich bortgaaen, ehr nicht, Henrich! ehr nicht.

Henrik. Ehr nicht, ehr nicht! Hvis I vil være uforskammet, laaner vi aldrig Penge af Jer mere; nimmermeer, Ephraim! nimmermeer.

Ephraim. Ich achter nicht at laane euch meer auf sulken Weis.

Jeronimus. Hvad er det for Penge, denne Jøde taler om, og hvad er det for Renter?

Henrik. Holdt Jer vel fra Huset, det ringeste tyve Skridt, Herre! det er mit Raad.

Jeronimus. Svar mig nu til Det, som jeg spør, hvad er det for Penge og Renter, som I taler om?

Henrik. See, Ephraim! der staaer Leanders Faer. Han skal betale Jer baade Kapital og Rente.

Jeronimus. Hvad er det, som du taler om min Søn, og hvad er det, som denne Mand har at fordre?

Henrik. Ak, Herre! kast disse Penge i Næsen paa denne Slyngel.

Jeronimus. Kast du ham selv Penge i Næsen? hvad er det for Penge?

Henrik. Det er en Bagatelle, som Monsieur Leander er ham skyldig.

Jeronimus. Hvor stor er Summen?

Henrik. Lumpen fem hundrede Rigsdaler.

Jeronimus. Fem Hundrede Rigsdaler, er det Bagatelle?

Henrik. Ja hvad Andet? Kast ham de Penge i Næsen, saa bliver vi af med ham.

Jeronimus. Kast du ham dem selv i Næsen, din Slyngel! hvad mener du — —

Ephraim. Er mus kasten oder given udi Næsen eller in Ryggen, saa er det mir glich viel, wenn ich nur mein Geld kriege.

Henrik. Herren seer heraf, hvilke uforskammede Folk disse Jøder ere.

Jeronimus. Jeg spør ikke om, hvad Slags Folk de ere, og hvorledes deres Opførsel er; jeg spør kun om hvorudi denne Fodring bestaaer.

Henrik. Jeg har jo sagt, at det er lumpen fem hundrede Rigsdaler, som Monsieur Leander er ham skyldig; ei Herre! kast ham disse fem hundrede Rigsdaler i Næsen og lad ham saa gaae Fanden i Vold.

Jeronimus. Gaa du Fanden i Vold med din Begjering! Skal jeg give ham fem hundrede Rigsdaler?

Henrik. Nei, Herren skal ikke give, men betale dem.

Jeronimus. Hvortil ere de Penge anvendte?

Henrik. De ere alle i god Behold, Herre!

Jeronimus. Hvis de ere alle i god Behold, hvorfore betaler I dem da ikke selv?

Henrik. Monsieur Leander har kjøbt et Huus —

Jeronimus. Et Huus, siger du!

Henrik. Javist, et Huus.

Jeronimus. Det er artigt nok, at han i min Fraværelse har slaaet sig til Kjøbmandskab.

Henrik. Ja, han følger derudi sin Faers Fodspor; han har intet bedre Exempel at følge.

Jeronimus. Hvorfor har han kjøbt det Huus?

Henrik. Er det Spørgsmaal? Vil Herren, at vi skal boe i Fælledskab med Gjengangere og Djævle?

Jeronimus. Nu mærker jeg Aarsagen til saadant Kjøbmandskab; det er saavidt godt nok, men hvad er det for et Huus?

Henrik. Det er et af de bekvemmeste Huse her i Staden, og han har faaet det for et Røverkjøb.

Jeronimus. Hvad skal det koste?

Henrik. Det skal koste sex tusinde Rigsdaler, og han har betalt fem hundrede Rigsdaler paa Haanden, hvilke Penge han har laant af denne Jøde. Begriber nu Herren Sagen?

Jeronimus. Ja nu begriber jeg den ganske vel, og mærker, at min Søn derudi har handlet fornuftig.

Henrik. Ja hvad Andet! Han kunde vel slutte, at hans Faer ikke vilde tage ind udi det berygtede Huus.

Ephraim. Nun ist niet lang von Middag.

Henrik. Expedeer ham nu strax, Herre! at vi kan blive af med ham; — hør, Ephraim! det er jo fem hundrede Rigsdaler, som I skal have?

Ephraim. Ja weder meer noch minder.

Jeronimus. Hør, Ephraim, I skal faae Pengene hos mig, og det imorgen.

Ephraim. Gut, gnädiger Herr! gut, gnädiger Herr! Adieus!

Henrik (sagte). Af denne Ulykke reddede jeg mig ogsaa, skjøndt det er kun Galgenfrist.

Jeronimus. Hvem tilhører Huset nu?

Henrik (sagte). Den ene Ulykke kommer paa den anden, og jeg kan ikke saa hastig rede mig ud af Alting paa eengang.

Jeronimus. Jeg spør om Eierens Navn.

Henrik (sagte). Gid du faae Pokker med dine Spørgsmaal! (høit) Mandens Navn ligger mig paa Tungen.

Jeronimus. Hvor ligger Huset da?

Henrik (sagte). Hvad skal jeg nu i en Hast hitte paa? (høit) Huset, Herre! ligger her lige tvert over.

Jeronimus. Det er jo Seigneur Leonards Huus.

Henrik. Ikke nu meer; Kjøbet er alt sluttet, og han har faaet Penge paa Haanden.

Jeronimus. Jeg kjender ikke Huset indentil; men jeg veed, at det er et godt Huus, som altid kan være de Penge værd.

Henrik. Han havde min Tro ikke solgt det for den Priis, hvis en uformodende Udgift ikke havde tvunget ham til at sælge det udi en Hast. Han har forbundet sig til Kjøbet; men vi har frie Hænder, saa at hvis Herren ikke vil have det, kan vi komme derfra.

Jeronimus. Nei, nei! jeg gaaer ikke fra saadant Kjøb.

Henrik. Herren skal ikke kunne troe hvor megen Umag jeg har havt med at slutte Kontrakten. Monsieur Leander forsikkrede mig om en Diskretion, naar Herren kom tilbage.

Jeronimus. Han kunde jo frit have givet dig noget i min Fraværelse.

Henrik. Om jeg maa tale saa frit, Herre! da kan jeg sige, at han har levet som en Gnier udi Herrens Fraværelse, saa at man ikke uden Møie har kunnet faae en Skilling af ham til fornødne Udgifter.

Jeronimus. Det er mig kjært at høre Saadant, skjøndt man maa holde Maade udi Alting. Jeg har nok Lyst at besee Huset strax, bank paa Døren.

'Henrik (sagte). Atter en ny Ulykke! (høit) Jeg saae nyligen nogle fremmede Fruentimmer at gaae derind; det bliver vel bedst at tøve lidt indtil de gaae bort.

Jeronimus. Ja nok. Imidlertid vil jeg hen at tale med den Mand, som har solgt mig det besængte Huus.

Henrik. Siig ham kun reent ud, at det er ingen ærlig Mands Gjerning at sælge et Huus, som han vidste at være udi den Tilstand.

Jeronimus. Jeg skal nok toe Hovedet paa ham; bliv du her imidlertid og giv Agt paa naar de Fremmede gaaer bort. (Gaaer.)

Henrik. Ha, ha, ha! nu fik jeg ham at løbe med Liimstangen! thi Manden er alt Fanden i Vold hen i Jylland, og har sat sig ned udi Mariager.

Femte Scene.

Henrik. Leonard.

Henrik. Men der seer jeg Monsieur Leonard selv.

Leonard. Min Kone vil endelig at jeg efter Maaltid skal tage Middagssøvn og det skjøtter jeg ikke om, hvorfor jeg stjal mig hemmelig ud af Huset. Hun vil nok siden sætte mig tilrette derfore, og jeg maa lave mig paa en Sparlagenspræken iaften. Jeg vil aldrig raade Nogen at gifte sig med en bemidlet Kone, thi hun vil altid føre Herredom.

Henrik. Han har ikke stor Uret derudi. Men jeg maa tale ham til. Hans Tjener, Seigneur Leonard.

Leonard. Tak, Henrik.

Henrik. Hvorledes er det med Sundheden, Herr Leonard?

Leonard. Som du seer, Henrik.

Henrik. Herr Leonard! Jeg veed at Han er en ærlig Mand.

Leonard. Jeg takker for de gode Tanker, Du har om mig. Men jeg har ikke nær saa gode Tanker om dig.

Henrik. Hvi saa?

Leonard. Tænk kun efter hvad Levnet I føre i den gamle Jeronimi Fraværelse.

Henrik. Men nu er vor Herlighed tilende, og tusinde Ulykker staaer os for. Thi Herr Jeronimus er kommen hjem.

Leonard. Er han kommen hjem, saa vil jeg ikke laane dig min Ryg.

Henrik. Ak, Herr Leonard, jeg beder med grædende Taare, at, naar Han taler med Herr Jeronimus, at Han ikke røber os.

Leonard. Jeg har kun sjelden talet med Herr Jeronimus, skjøndt han har været min Gjenbo, og hvis jeg af en Hændelse taler med ham, skal jeg ikke melde et Ord om jert Forhold; thi hvad kan dette nytte mig?

Henrik (kyssende hans Haand). Jeg takker hjertelig.

Leonard. Men har Herr Jeronimus endnu Intet hørt om eders Forhold?

Henrik. Aldeles Intet; thi han er saa mild, som et Lam. Han skikkede mig ellers hid for at bede Seigneur Leonard om Frihed at besee Hans Huus.

Leonard. Besee mit Huus? Mit Huus er ikke tilfals.

Henrik. Det veed vi nok; men han har isinde at opsætte en ny Bygning efter den Model, som dette Huus haver; thi ham er sagt, at Seigneur Leonards Huus er vel indrettet.

Leonard. Mit Huus er saa godt og bekvemt, som nogen ærlig Mand vil beboe. Det er ellers underligt, at den gamle Mand nu vil foretage sig Bygninger.

Henrik. Han gjør det for sin Søns Skyld, som med det første skal giftes.

Leonard. Med hvem?

Henrik. Det er med et Fruentimmer.

Leonard. Jeg kan vel slutte at det er ikke med en Mandsperson.

Henrik. Det er mig forbudet at nævne Bruden; nok er det, at han skal giftes, og, saasom hans tilkommende Brud er heel furieuse, saa maa man være beredt paa et vel indrettet Huus, og saadant som Herr Leonards; thi der siges, at her skal være meget kjøligt om Sommeren, efterdi Solen staaer paa ingen Værelser.

Leonard. Det er sandt nok.

Henrik. Derfore har Herr Jeronimus Lyst til at see Indretningen.

Leonard. Det skal staae ham frit for.

Henrik. Men der seer jeg, han kommer. Bliv kun her lidt staaende, indtil jeg siger, at jeg har meldet ham an.

Sjette Scene.

De Forrige. Jeronimus.

Henrik. Velkommen tilbage, Herre. Hvad sagde Manden, som har solgt Huset? Han vilde vel undskylde sig med Uvidenhed.

Jeronimus. Jeg fik ham ikke itale; thi han boer her ikke mere. Han boer nu Fanden i Vold hen udi Mariager i Jylland.

Henrik. Herren maa da skrive ham til og true ham med Proces.

Jeronimus. Hvad vinder man derved!

Henrik. Han kan dømmes til at forflytte Gjengangeren herfra til Mariager eller Thisted, hvor han nu boer.

Jeronimus. Hvilken Snak! at føre Fanden i Smakken over Beltet.

Henrik. Det er ikke den første Gang, at Fanden har været med udi Smakken.

Jeronimus. Ei, holdt op med at harcellere, og siig mig om du har taelt med Herr Leonard.

Henrik. Ja vist, Herren skal være ham hjertelig velkommen. De Fremmede ere alt borte og der staaer han selv for at tage mod os.

Leonard. Velkommen tilbage igjen, Herr Jeronimus.

Jeronimus. Jeg takker skyldigst.

Leonard. Henrik siger mig, at Herr Jeronimus forlanger at besee dette Huus.

Jeronimus. Ja det ønskede jeg gjerne, hvis det var Ham beleiligt.

Leonard. Det er mig til ingen Inkommodation. Han kan besee det overalt, og det med samme Frihed, som det kunde være hans eget.

Jeronimus (til Henrik). Hvad vil det sige: Ligesom det kunde være mit eget! da dog Kjøbet er sluttet?

Henrik (til Jeronimus). Ei, lad ham kun snakke, hvad han vil. Han fortryder nok paa Kjøbet, men nu er det forsilde. Kan ikke Herren see hvilket fortrædeligt Ansigt han har.

Jeronimus. Ja jeg seer det.

Henrik. Derfor er det bedst, at Herren holder sig fra at tale om Kjøbet saa vidt som muligt.

Jeronimus. Jeg begriber det Altsammen og du har gjort vel at erindre mig derom.

Leonard. Herr Jeronimus maa nu see sig allevegne om.

Jeronimus. Det vil jeg og gjøre.

Henrik. See kun, Herre, paa denne Forstue; er den ikke net?

Jeronimus. Vist, den er meget vel indrettet.

Henrik. Giv kun Agt paa Dørene.

Jeronimus. De ere ret smukke.

Henrik. Kan vel nogen Laas være trofastere end disse Laase?

Leonard. Jeg sælger ikke en eneste af disse Laase ringere end ti Rigsdaler.

Jeronimus (til Henrik). Hvad vil han sige dermed?

Henrik. Tie kun stille. Kjøbet ligger ham paa Hjertet; efter Kjøbekontrakten hører os til Alt hvad som er nagelfast.

Jeronimus. Kakkelovnene høre jo ogsaa til Huset, Herr Leonard?

Leonard (til Henrik). Hvad vil det Spørgsmaal sige, om Kakkelovnene høre til Huset?

Henrik (til Leonard). Det skal jeg sige Herr Leonard: udi Lybek, hvor min Herre saa længe har opholdt sig, ere alle Husets Kakkelovne tilleie.

Leonard. Ja saa er det en lybsk Talemaade.

Jeronimus. Bjelkerne ere jo alle af Egetømmer?

Leonard. Javist, og jeg vil raade Ham, intet andet Tømmer at bruge til sit Huus.

Jeronimus (til Henrik). Jeg begriber ikke hvad han vil sige dermed.

Henrik (til Jeronimus). Han kan ikke faae dette Kjøb af sit Hoved, og derfore, saa tidt man rører ved den Materie, taler han hen i Taaget.

Jeronimus (til Henrik). Det skulde den gode Mand have betænkt førend han solgte Huset.

Henrik. See, Herre, hvilke Vindueskarme!

Jeronimus. Hvor hastig tænker min Herre nu at rydde Værelserne?

Leonard (til Henrik). Hvad vil det sige, at rydde Værelserne? det er vel ogsaa en lybsk Talemaade?

Henrik (til Leonard). Vist, Herr Leonard; Meningen er: hvorlænge Herr Leonard bier førend han flytter i Husets Sommer-Værelser.

Leonard. Ja nu forstaaer jeg. Somme Aar flytter vi før og somme Aar efter Paaske.

Jeronimus. Nu taler han hen i Taaget igjen.

Henrik. Det er, som jeg har sagt. See! nu taer han derpaa en Priis Tobak for at fordrive Dunsterne.

Jeronimus. Ha, ha, ha!

Leonard. Hvad leer Herr Jeronimus af?

Jeronimus. Intet, Herr Leonard!

Leonard. Der maaskee kan være Noget, som staaer ham ikke an.

Henrik. Jeg kan nok slutte, hvad Herr Jeronimus leer af. Det er uden Tvivl denne Kamin, som staaer næst ved Kakkelovnen.

Leonard. Den er sat med vel overlagt Raad.

Jeronimus. Men jeg vil dog ikke have den der staaende.

Leonard (til Henrik). Hvad vil det sige, Henrik? Vil han rive en Kamin ned udi et fremmed Huus?

Henrik (til Leonard). Jeg har sagt Ham, Herr Leonard! at det er lutter lybske Talemaader; Meningen er, at han ikke vil have saadan Kamin udi det nye Huus, som skal bygges. Udi Lybek strækker man Alting for meget ud, saaledes: hvad som der kaldes een Mark, er her to Mark — —

Leonard. Ha, ha, ha!

Jeronimus. Hvad leer Herr Leonard af?

Leonard. Intet, Herr Jeronimus!

Jeronimus. Jeg seer, at Huset ellers er godt overalt. Jeg troer dog ikke, at Han fortryder paa Kjøbet.

Leonard. Nei aldeles ikke, thi jeg har aldrig anvendt Penge bedre, thi jeg vil sige, at hvis — —

Jeronimus (til Henrik). Nu taler han hen i Taaget igjen! Vil Herr Leonard ikke smage min Tobak? den kaldes i Lybek Kotillon.

Leonard. Jeg takker. Hillemænd! den nyser jeg stærkt efter.

Jeronimus. Prosit, Herr Leonard! Jeg vilde nok ogsaa see mig lidt om udi Baggaarden.

Henrik. Ja, da maa Herren tage sig vare for Porthunden; der er ellers ikke meget at see.

Jeronimus. Saa maa det da blive derved. Adieu, Herr Leonard! Forlad mig, om jeg har inkommoderet Ham.

Leonard. Alt forladt! (Han gaaer ind.)

Syvende Scene.

Jeronimus. Henrik.

Jeronimus. Ha, ha, ha! Jeg kan ikke bare mig for Latter, naar jeg tænker paa denne Mands underlige Tale.

Henrik. Andre har ogsaa mærket, at saa tidt No-

gen taler om dette Kjøbmandskab, saa er han ligesom fra sig selv.

Jeronimus. Enhver maa derfore betænke sig førend han slutter Kjøb. Men hvad siger hans Kone dertil?

Henrik. Hun blev saa forbistret, da hun hørte Kjøbet, at hun udi en heel Uge derefter ikke vilde søge Seng med ham. Det er og af den Aarsag, at hun ikke vilde lade sig see. Men synes Herren ikke, at vi har gjort godt Kjøbmandskab.

Jeronimus. Jeg er ganske fornøiet dermed.

Henrik. Synes Herren, at vi har kjøbt for dyrt?

Jeronimus. Det er et Røverkjøb, Henrik!

Henrik. Saa er Herren da ganske fornøiet.

Jeronimus. Ja ganske fornøiet. Og er det ikke en liden Trøst for mig i denne Ulykke.

Henrik. Hvilken Ulykke?

Jeronimus. Udi denne Ulykke, at mit gamle Huus er bleven besænget med Djævelskab.

Henrik. Men, med Permission, jeg maa sporge Herren end een Gang for alle, om Han virkelig rørte ved Døren?

Jeronimus. Jeg har jo sagt det over ti Gange; hold derfor inde med saadanne Spørgsmaal.

Henrik. Saa vil jeg da ei tale mere om det gamle Huus, men alene om det nye; hvor herlig er ikke den Forstue, Herre!

Jeronimus. Det er en prægtig Forstue.

Henrik. Monsieur Leander og jeg har maalet alle Gange og talt alle Trapper i Huset. Det Ene svarer overalt til det Andet.

Jeronimus. Om En vilde give mig ti tusind Rigsdaler igjen for Huset, saa tog jeg ikke imod dem.

Henrik. Ikke for tyve Tusind engang.

Jeronimus. Det var for meget, Henrik.

Henrik. Herren regner maaskee paa Lybsk; hvis saa er, saa blev det for meget.

Jeronimus. Nei, jeg regner efter dansk Maade sex Mark paa en Rigsdaler. Jeg tillader min Tro ikke, at Huset bliver solgt en Skilling ringere.

Henrik. Jeg giver min Tro ikke mit Samtykke til, at det maa sælges.

Jeronimus. Hvi dit Samtykke?

Henrik. Thi det var efter mit Raad, at dette Kjøb skete, og det var efter mit Raad, at vi toge de fem hundrede Rigsdaler op hos Ephraim, som vi betalede paa Haanden.

Jeronimus. Nu rester alene at betale fem tusinde fem hundrede Rigsdaler.

Henrik. Hverken meer eller mindre.

Jeronimus. Jeg agter at betale ham den hele Sum idag; thi jeg har bragt to tusind Dukater med mig fra Lybek.

Henrik. Vil Herren levere dem til mig, saa skal jeg bringe Qvittering tilbage.

Jeronimus. Det er nok sikkrest, at jeg leverer ham dem selv.

Henrik. Jeg mærker nok, at Herren har ingen Tro til mig.

Jeronimus. Det er just ikke Mistro, Henrik; men — —

Henrik. Hvor vil Herren nu være imidlertid?

Jeronimus. Nu vil jeg ned til Toldboden for at hente Pengene.

Henrik. Kan jeg ikke bære dem? det er jo for tung Byrde for Herren.

Jeronimns. Ei Snak! hvad Byrde udi to tusind Dukater? Bliv du kun her til jeg kommer tilbage.

Ottende Scene.

Henrik (alene). Den gamle Skjelm vilde ikke troe mig. Jeg maa narre ham lidt meer. Jeg maa affiloutere ham de to tusind Dukater, naar han kommer tilbage. Dermed kan Monsieur Leander betale al sin Gjeld. Hvad Middel skal jeg nu bruge dertil? Jeg vil agere Gjenganger og jage saadan Skræk ind udi ham, at han, for at redde Livet, skal levere mig Guldbørsen. Det skal min Tro gaae rigtig an. Men hvad vil Udfaldet blive paa alt Dette? Jeg kan jo derved redde mig selv fra Galgen, som jeg ved alle disse Skjelmstykker har fortjent. Jeg kan jo betinge mig Pardon ved at skaffe ham Guldbørsen tilbage. Det gaaer rigtig an. Jeg er alt lykkelig kommen i Havnen. Jeg kaster Anker, og slaaer mit Sind til Rolighed. Nu maa jeg først see til at skaffe det drukne Selskab af Huset.

Tredie Akt.

Første Scene.

Jeronimus. Henrik (som Spøgelse).

Jeronimus. Nu kan jeg strax betale min Gjeld paa eengang; og jeg er glad ved at blive paa en god Maade skilt ved disse Penge. Jeg vandt dem vel med min Proces i Lybek, det er sandt; men jeg vandt dem ved at smøre Dommere og Advokater; hvorfore det er mig ikke ukjært at anvende dem til saadan Udgift; thi jeg kan ikke negte, at saa tidt jeg seer paa disse Penge, saa rører Samvittigheden sig udi mig.

Henrik (kommer ud af Huset som Spøgelse i en Machine, der gjør sig høi). Est du der, som nyligen forstyrrede min Ro ved at banke paa Døren?

Jeronimus (paa Knæ). Abracadabra, Abracadabra, Abracadabra.

Henrik. Din Abracadabra vil ikke hjælpe dig denne Gang.

Jeronimus. Abracadabra.

Henrik. Det hjælper ikke hvad du læser. Du maa strax vandre med mig til de mørke Boliger med din uretfærdige Mammon.

Jeronimus. Ak! spar mit Liv, naadige Herr Gjenganger!

Henrik. Du slipper ikke med Livet, her vil meer til.

Jeronimus. Ak! lad mig dog leve lidt for at gjøre Poenitentse.

Henrik. Da maatte jeg være en Nar. Nei vi Aander lade ikke saadant Bytte gaae os af Hænder.

Jeronimus. Ak, Herr Lucifer, betænk dog, at ——

Henrik. Fort! siger jeg; ingen videre Snak.

Jeronimus. Ak, Herr Lucifer, jeg vil gjerne opoffre Pengene, hvis min Person maa spares.

Henrik. Det er mig ikke saa meget om de uretfærdige to tusinde Dukater at gjøre, som at straffe dine Misgjerninger.

Jeronimus. Ak hav dog Naade for mig og skil mig ved Pengene, at de kan komme til deres rette Mand, som de ved Uret ere afvundne.

Henrik. Ingen Snak! jeg vil have baade Personen og Pengene.

Jeronimus. Abracadabra Abracadabra — —

Henrik. Jeg vil dog denne Gang for din dydige Søns Skyld spare din Person; og du skal have Fred herefter. (Han taer Pengene og gaaer bort brølende.)

Anden Scene.

Jeronimus (alene). Ak udi en ulykkalig Tid gjorde jeg denne lybske Reise. Ak jeg kan ikke meer; dog maa jeg takke Himmelen, at jeg slap saa let, og naar jeg tænker mig om, maa jeg være glad ved, at jeg er skilt ved de uretfærdige Penge, hvorom jeg hørte at Gjengangeren vidste Besked, saa at han ogsaa kunde sige Summen netop; jeg gjør bedst at tie med denne Hændelse, thi jeg beskjæmmer mig kun selv ved at give den tilkjende. Men hvad mon den Lakei vil, som gaaer lige til Huset?

Tredie Scene.

En Lakei. Jeronimus.

Lakeien (banker paa Leanders Dør). Luk op! hvor længe skal jeg banke paa Porten?

Jeronimus. Hør, ung Karl, hvad Pokker har I her at bestille?

Lakeien. I seer jo at jeg vil ind i Huset. Hei, Henrik, luk op!

Jeronimus. Er I kjed af jert Liv, Kammerad! rider Fanden Jer?

Lakeien. Jeg troer snarere at Fanden rider Jer. Vil I forbyde mig at tale med min Herre?

Jeronimus. Hvem er jer Herre?

Lakeien. Min Herre er Oktavins, som spiser her idag.

Jeronimus. Spiser jer Herre her idag. I er ikke rigtig i Hovedet, ung Karl.

Lakeien. Jeg troer heller, at I har en Skrue løs i Hovedet, gammel Mand. Hei, Henrik, luk op.

Jeronimus. Gaa fra Døren, med mindre I vil geraade i yderste Ulykke.

Lakeien. Jeg vil snarere geraade i Ulykke hvis jeg forsømmer min Herres Ærinde.

Jeronimus. Hvem er jer Herre?

Lakeien. Jeg har jo sagt, at han hedder Oktavius. Han spiser her idag med Jomfru Helene og Lukretia.

Jeronimus. Og jeg siger jer, at Huset er ganske tomt.

Lakeien. Er Huset tomt?

Jeronimus. Udi syv samfælde Maaneder har her ikke en Sjæl været.

Lakeien. Og jeg kan sige, at jeg udi syv samfælde Maaneder ikke har seet en saa forstyrret Mand, som I er. Mon jeg ikke selv har ført min Herre hid idag? Jeg er gal, som staaer og spilder Tiden her med Snak. Hei, Henrik, luk op i Pokkers Skind!

Jeronimus. I er kjed af jert Liv, ung Karl! gaa fra Døren og læs jert Abrakadabra itide; mig undrer, at Fanden ikke allerede har taget denne forvovne Knegt.

Lakeien. Jeg mærker nok, at denne gamle Mand er ikke rigtig i Hovedet; hør, min Herre! med Permission: har I været længe gal?

Jeronimus. Hør med Permission: har I været længe gal?

Lakeien. Er det Galskab at gaae i sin Herres Ærinde?

Jeronimus. Er det Galskab at vare et Menneske, som vil styrte sig udi Ulykke?

Lakeien. Hvad Ulykke vil jeg styrte mig udi?

Jeronimus. Veed I ikke, at Huset er tomt og ingen Sjæl har udi syv Maaaneder været her.

Lakeien. Det kan jeg sige, og det veed jeg, at her udi de sidste syv Maaneder har været mange lystige Dage hos Monsieur Leander.

Jeronimus. Hvilken Leander?

Lakeien. Leander, Herr Jeronimi Søn, som idag har budet min Herre til Gjest med tvende Jomfruer.

Jeronimus. Leander, Jeronimi Søn, siger I?

Lakeien. Ja, det siger jeg.

Jeronimus. Hvis Fader er Jeronimus?

Lakeien. Ja saa hedder han; nu er han udi Lybek for at udføre en Proces.

Jeronimus. Det er Altsammen rigtigt. Det er og det Klogeste, som jeg her har hørt i al jer Tale. Men at der er Folk i Huset, og at der idag holdes Gjestebud, det er en gal og forstyrret Snak.

Lakeien. At I nægter Saadant, det er gal og

forstyrret Snak. Hvorfore skulde Huset have været øde udi syv Maaneder?

Jeronimus. Det har staaet øde fra den Tid, det er bleven plaget med Gjengangere.

Lakeien. Ha, ha, ha. Gjengangere? Nu hører jeg nok hvordan det er fat med denne gamle Mand. Disse Spøgelser og Gjengangere ere udi jert eget Hoved og ikke udi Huset; det maa jeg vide, som nyligen her har havt min Gang.

Jeronimus. Du maa have havt Fanden ikke din Gang her i Huset. Thi — —

Lakeien. Jeg har ikke hørt Tale om andre Gjengangere udi dette Huus uden om min Herre Oktavius, og de Fruentimmer, som han og Leander omgaaes med.

Jeronimus. Alt dette Selskab er udi jert forstyrrede Hoved, og ikke udi Huset. I har jo selv banket paa Døren og mærket at Ingen lukker op. Hvis jeg selv ikke havde seet Spøgelset, saa kunde jeg tænke, at der kunde være nogen Grund udi jer Tale.

Lakeien. Naar man er syg, min Herre, saa seer man gjerne Spøgelser. Men jeg vil ikke staae her længer; det kan og hænde sig, at Selskabet er gaaet et andet Sted hen.

Jeronimus. Ja gaa kun. Hør, ung Karl, naar I kommer hjem, saa maa I strax lade jer aarelade udi Panden.

Lakeien. Det Raad vil jeg give min Herre.

Jeronimus. Og hvis det ikke kan hjælpe, maa I tage Rhabarbara ind for at laxere paa.

Lakeien. Alt Saadant behøver I bedst selv. Adieu. (Gaaer.)

Jeronimus. Hvor forstyrret og taabelig end denne Karls Tale var, saa har den dog bragt mit Sind udi Urolighed. Jeg kunde snart falde paa de Tanker, at — — men jeg har jo til min Ulykke seet Gjengangeren med mine egne Øine, saa jeg ingen Aarsag kan have at tvivle om, at Alting jo er rigtig efter Henriks Beretning; og hvad skulde bevæge ham eller Nogen til at opdigte Saadant? Jeg har jo taelt med Jøden, som har forstrakt Penge paa det kjøbte Huus. Jeg har jo ogsaa taelt med Sælgeren Herr Leonard! Knegten maa derfor enten have været gal eller beskjænket. Men der seer jeg Herr Leonard.

Fjerde Scene.

Jeronimus. Leonard.

Leonard. Mig syntes, at her var nogen Allarm; dog jeg seer Intet; men der staaer jo min Gjenbo Herr Jeronimus; Hans Tjener, Herr Jeronimus! Tak for sidst. Han seer noget altereret ud. Hvad fattes Ham?

Jeronimus. Jeg har havt nogen Fortræd siden jeg havde den Ære at tale med Ham. Jeg havde isinde at betale Ham nogle flere Penge, men nu faaer jeg at bie til Han kan faae den hele Sum paa eengang.

Leonard. Hvilke Penge?

Jeronimus. De Penge, som jeg er Ham skyldig.

Leonard. Jeg takker, og tager gjerne imod alt det, Han vil give mig.

Jeronimus. Jeg agter ikke at give Ham Noget, jeg vil betale min Gjeld.

Leonard. Hvilken Gjeld?

Jeronimus. De fem tusind fem hundrede Rigsdaler, som staaer til Rest.

Leonard. Som Han er mig skyldig, siger Han?

Jeronimus. Regningen er jo ganske rigtig, naar Han tager fem hundrede fra sex tusind, saa bliver der fem tusind fem hundrede tilbage.

Leonard. Den Regning er ganske rigtig; men hvad al denne Snak vil sige, begriber jeg ikke, om jeg stod paa mit Hoved.

Jeronimus. Hør, min kjære Nabo, jeg merker nok, at Han fortryder paa Kjøbet. Han skulde have betænkt det tilforn. Nu er det forsilde.

Leonard. Gid jeg faae en Ufærd, Herr Jeronimus, om jeg begriber det Allerringeste af Alt hvad Han siger.

Jeronimus. Gid jeg ogsaa faae en Ufærd, om jeg begriber hvi Han stiller sig saa underlig an.

Leonard. AltDette er mørk og forblommet for mig.

Jeronimus. Jeg vil kræve alle Mennesker til Vidne, om det er en forblommet Tale, naar jeg siger til en Mand, at, naar jeg af sex tusind Rigsdaler har givet ham paa Haanden fem hundrede Rigsdaler, han da ikke har meer at fordre end fem tusind fem hundrede Rigsdaler.

Leonard. Det er sandt nok, Herr Jeronimus! naar Han siger det til en Mand, som Saadant vedkommer. Men at føre saadan Snak med en uvedkommende Person, det er noget selsomt.

Jeronimus. Har Han ikke faaet paa Haanden fem hundrede Rigsdaler?

Leonard. Har jeg faaet fem hundrede Rigsdaler paa Haanden? Hvilken Snak?

Jeronimus. Jo min Sjæl har I faaet dem, nu svor Jeronimus og jeg.

Leonard. Nei min Sjæl har jeg ikke faaet dem, nu svor Leonard og jeg.

Jeronimus. Ha, ha; jeg mærker, at Han vil bryde Kjøbet; men her hjælper nu ingen Eed; thi jeg kan lægge Ham Hans egen Qvittering for Næsen.

Leonard. Min egen Qvittering.

Jeronimus. Ja Hans egenhændige Qvittering.

Leonard. Siger Han alt Dette af Skjemt, Herr Jeronimus, saa er det for stærkt skjemtet, og taler han alvorligen, saa mærker jeg, at han er kommen til Skade paa Helbreden.

Jeronimus. Spot mig ikke, Herr Leonard, Han har Synd deraf.

Leonard. Det være langt fra, Herr Jeronimus! Men Dette kan jeg sige, at Enhver, som hører denne vor Samtale, kan ikke andet end dømme, at hvis vi taler alvorligen, saa maa en af os være gal; jeg for min Part er Gud skee Lov ved god Helbred.

Jeronimus. Og mig fattes slet Intet paa Sundheden.

Leonard. Men hvad vil Han da sige med sine fem hundrede Rigsdaler, med min egenhændige Qvittering og andet deslige, som er ingen fornuftig Mands Tale?

Jeronimus. Og hvad vil Han sige med at negte alt Saadant, som er ingen ærlig Mands Forhold.

Leonard. Jeg faaer vel at negte de Ting, som ikke ere skete.

Jeronimus. Ikke skete? Tør Han vel ogsaa negte Kjøbet?

Leonard. Hvilket Kjøb?

Jeronimus. Jeg mærker, Herr Leonard, at I fortryder paa Kjøbet; men nu er det forsilde, og jeg mærker, at det samme har været Aarsag til den forblommede Tale, som Han tilforn førte, da Han sagde

sig ikke at ville sælge Laasene ringere end ti Rigsdaler Stykket.

Leonard. Maa jeg ikke sætte hvad Priis jeg vil paa mine egne Laase?

Jeronimus. Nei, Herr Leonard, nei! efter Kjøbekontrakten hører jo mig til Alt, hvad som er nagelfast i Huset.

Leonard. Nei nu bliver det reent galt. Hvad Pokker vil Han sige med sin Kjøbekontrakt og sine nagelfaste Sager? Saa sandt som jeg er en ærlig Mand, saa kan intet Saadant komme af en sund Hjerne.

Jeronimus. Har Han ikke solgt mig sit Huus?

Leonard. Jeg har hverken solgt eller tænker at sælge det.

Jeronimus. Men naar jeg viser Ham Hans egenhændige underskrevne Kjøbekontrakt, hvad da?

Leonard. End naar Han aldrig kan bevise noget Kjøb, eller fremvise nogen Kjøbekontrakt, hvad da?

Jeronimus. Kjøbekontrakten er i min Søns Hænder.

Leonard. Lad Hans Søn komme hid med Kontrakten.

Jeronimus. Han er nu paa Landet; men skal komme hid imorgen.

Leonard. Jeg har dog seet ham idag her udi Huset.

Jeronimus. I mit Huus? Jeg troer I primer, Herr Leonard! Huset, som bekjendt er, har jo staaet tomt udi syv Maaneder.

Leonard. Ha, ha, ha! Her har jo været Gjestebud, Lystighed og Spil den hele Uge igjennem.

Jeronimus. I det befængede Huus?

Leonard. Hverken jeg eller Nogen i det hele Nabolav har hørt Tale om Hans befængede Huus; tvertimod, vi kan vidne at der har været Lystighed og Spil idag.

Jeronimus. Har Han ikke hørt Tale om Gjengangeren, som jeg selv med Forskrækkelse har seet komme ud af Huset?

Leonard. Ak, Herr Jeronimus! Jeg er bange at man har spillet Ham et hæsligt Puds, som jeg nu begynder ret at begribe.

Jeronimus. Og jeg begynder at skjælve og bæve over mit hele Legem.

Leonard. Jeg nødes mod min Villie at sige noget til Sagens Oplysning: Hans Søn med Hen-

rik har holdt et farligt Huus udi Herr Jeronimi Fraværelse. Da de hørte Hans Ankomst, kom Henrik til mig og bad, at jeg ikke vilde røbe dem, hvilket jeg og lovede; derpaa kom han anden Gang, og bad, at det maatte være tilladt at besee mit Huus, saasom Leander skulde giftes og Herr Jeronimus vilde lade bygge ham et Huus efter mit Huses Model.

Jeronimus. Jeg er forraad, hvis det er Sanden.

Leonard. Alting skal befindes at være som jeg har sagt, og naar saa er, kan Herr Jeronimus let begribe, hvi jeg har kaldet Huset mit Huus, og andet deslige, som Han forhen ikke har kunnet fatte.

Jeronimus. Jeg er om en Hals, Herr Leonard! Hvis — —

Leonard. Tvivler Han endnu derom?

Jeronimus. Hvad som endnu foraarsager nogen Tvivlsmaal, er dette, at jeg nyligen selv har seet Gjengangeren komme af mit Huus, hvilken truede mig paa Livet og skilte mig ved en Guldbørs paa to tusinde Dukater.

Leonard. Jeg vil forsikkre Ham, Herr Jeronimus! at den Gjengangere har ikke været anden end Henrik, og at Pengene ere i hans Hænder. Lad os strax gaae ind udi Huset for at faae fuldkommen Oplysning i Sagen.

Jeronimus. Porten er i Laas. Jeg har endeligen Hoved-Nøgel: men Skræk sidder mig endnu udi Blodet, saa at ikke jeg tør vove mig at gaae derind.

Leonard. Vil Han ikke, saa vil jeg. Fly mig kun Nøglen, jeg er vis paa at finde Huusholdersken i Huset; thi hun kommer ikke gjerne ud. (Han gaaer ind)

Jeronimus. Ak, jeg elendige gamle Mand, jeg er færdig at døe af Sorrig og Forbittrelse; thi jeg seer mig paa eengang baade ødelagt og forhaanet. Alt, hvad som kan opmuntre mig til at leve, er Begjærlighed at hævne mig over den fortvivlede Henrik, der saa skammelig har spillet med mig.

Leonard. Træd nu kun frit ind, Herr Jeronimus! saa skal Han strax komme af Drømmen. Han skal istedetfor Gjenganger finde dækkede Borde, Viinflasker og musikalske Instrumenter, og høre Huusholderskens Bekjendelse. (De gaae begge ind.)

Femte Scene.

Jesper. Arv.

Jesper. Er du vis paa, at den gamle Herre er kommen tilbage.

Arv. Ja det er ganske vist; jeg har hørt det af tre Personer, som eenstemmigen vidnede derom. En af dem sagde ogsaa, at han havde hørt det af Henrik selv.

Jesper. Hvorledes fandt han ham at være tilmode?

Arv. Han sagde, at han saae ud, som han havde efter Ordsproget, brændt Falster af og vilde flye over til Laaland.

Jesper. Jeg vil ikke laane ham min Ryg.

Arv. Han slipper nok for at blive straffet paa Ryggen; den murede Galge vil ikke blive ham for god.

Jesper. Jeg er glad ved, at vi ingen Deel har havt udi alt det Uheld, som er skeet.

Arv. Jeg iligemaade. Har han givet mig Frokost imorges, saa skal jeg nu hjælpe ham til Aftensmaaltid. Men der kommer Herren selv med hans Nabo Seigneur Leonard.

Sjette Scene.

De Forrige. Jeronimus. Leonard.

Jeronimus. Ak! saadant Forræderi er aldrig tilforn hørt. Nu har jeg Oplysning i den hele Sag, og Huusholdersken vidner, at hun saae selv Henrik at forklæde sig som et Gespenst uden at kunne begribe hvad Sigte han dermed havde. Ingen Straf kan være stor nok for saadan Skielm.

Leonard. Jeg vil min Tro ikke bede for ham.

Jeronimus. Men der seer jeg mine Folk fra Landet. Godaften, Jesper; hvordan har I holdet Huus i min Fraværelse?

Jesper. Der er kun holdet slet Huus, Herre; men det er ikke min Skyld. Jeg kan gjøre Rede og Regnskab for min Huusholdning. Men her i Staden — Jeg vil ikke sige mere. Herren faaer Alting desværre at vide.

Arv (grædende). Og nu har vi Exekution paa Gaarden for Skatterne, som vi ikke har en Skilling til at betale med; og naar vi kommer til Staden for at anholde om Penge, driver man kun Spot med os. Jeg skjæmmes ved at tale om hvorledes jeg denne Morgen tidlig blev medhandlet.

Jeronimus. Hvad vederfoer dig da?

Arv. Den skjelmske Henrik, istedetfor at høre min Ansøgning, slog en Skaal Vand over mit Hoved.

Jeronimus. Vand over dit Hoved, siger du?

Arv. Det var værre end Vand; det var med Permission at sige noget Andet.

Jesper. Himmelen har sendt Herren hid udi en beleilig Tid; thi hvis Han havde blevet længer borte, havde Intet kunnet staae til Redning.

Arv. Vi havde maatt' sætte Bækken for Kirkedøren.

Jeronimus. Min kjære Herr Leonard! Hvad synes Ham om alt Dette?

Leonard. Jeg haaber, at Han, som en fornuftig Mand, ikke lader sig overvinde af Sorrig.

Jeronimus (græder). Ak! hvo kan imodstaae saa mange overfaldende Ulykker!

Leonard. Han vinder dog Intet dermed; nu maa Han alene være betænkt paa at oprette de faldne Sager. Men der seer jeg Skjelmen komme.

Jeronimus. Og han gaaer endnu med opreist Hoved. Hør, Jesper og Arv, gaaer lidt tilside og henter os et godt stærkt Reeb.

Syvende Scene.

De Forrige. Henrik.

Henrik. Ha, ha, ha, hi, hi, hi! Jeg kan narre den gamle Mand ligesaa meget som jeg vil.

Jeronimus. Du skal vel ikke narre mig oftere.

Henrik. Jeg fik ham til med foldede Hænder at læse Abracadabra.

Jeronimus. Og jeg skal faae dig til at læse en anden Lektie.

Henrik. Nu maa jeg hitte paa en Invention at fuldføre Komedien.

Jeronimus. Jeg haaber, at den er allerede fuldført.

Henrik. Det er jo virkelig en Komedie.

Jeronimus. Men det skal blive en Tragedie for dig.

Henrik. Men der staaer jo de to gamle Mænd. Ak, Herr Jeronimus, jeg har jo varet Ham saa ofte ad, at Han ikke skal staae saa nær ved det befængede Huus.

Jeronimus. Jeg er nu ikke mere bange for Fanden, Henrik. Jeg har nu ogsaa gjort Fred med ham; ja jeg har gjort ham mig saa underdanig, at jeg kan mane ham fra mig og til mig, saa ofte som mig lyster.

Henrik. Hvad vil det sige, jeg troer her er Ugler i Mosen.

Jeronimus. Kommer herud, I Gjengangere! og binder Hænder og Fødder paa denne Skjelm.

(Jesper og Arv komme med Rebet.)

Henrik (paa Knæ). Ak, Herr Jeronimus! hvad Ondt har jeg gjort?

Jeronimus. Binder Hænder og Fødder paa ham. (Han bindes og sættes paa Gulvet)

Henrik. Ak, Herr Leonard, bed for mig!

Leonard. Jeg hverken vil eller kan hjælpe dig.

Henrik. Ak, Herr Foged, bed for mig!

Jesper. Du har ikke forskyldt at jeg skulde bede for dig.

Henrik. Ak, Arv, bed for mig!

Arv. Hvis min Bøn kan formaae Noget, saa vil jeg ydmygst bede Herren, at du maa blive hængt forend Sol gaaer ned.

Henrik. Ak, ak! jeg mærker, at man ikke meget kan forlade sig paa Patroner i Verden.

Arv. Jeg tjener dig ellers udi alle andre Ting.

Henrik. Ak hvilken haard og utaknemmelig Medtjener.

Arv. Jeg er jo taknemmelig for den Frokost, du gav mig imorges.

Jeronimus. Læs nu Abracadabra, din Hund! og see, om det kan hjælpe dig.

Henrik. Er da ingen Naade for mig at vente?

Jeronimus. Aldeles ikke! du skal straffes efter dine Misgjerninger.

Henrik. Kan jeg ikke frelse mit Liv ved at levere Guldbørsen tilbage.

Jeronimus. Du skal levere Pengene tilbage og siden hænges.

Henrik. Det skal i Evighed ikke skee.

Jeronimus. Jeg skal nok lære dig det.

Henrik. Herren maa pine og plage mig saa meget, som Han vil, saa skal Han ikke faae Pengene paa andre Vilkaar.

Jeronimus. Ha, ha! det skal have gode Veie. Du skal nok synge udi anden Tone naar Pinebænken kommer.

Henrik. Jeg blæs' af alle Pinseler, og Udfaldet skal vise min Bestandighed,

Jeronimus. Du kalder Stivhed og Haardnakkenhed Bestandighed; men den skal jeg strax svække.

Henrik. Og jeg skal lave mig paa at imodstaae med Tapperhed alle de Plager, som kan paalægges mig.

Ottende Scene.

De Forrige. Oktavius.

Oktavius. Min Herr Jeronimus! jeg kommer her først for at gjøre min Bekjendelse, dernæst for at stille Ham tilfreds.

Jeronimus. Hvad er Hans Bekjendelse?

Oktavius. Min Bekjendelse er, at jeg tilligemed Hans Søn Leander ikke har ført os anstændigen op udi hans Fraværelse.

Jeronimus. Jeg har med Ham Intet at bestille, Monsieur Oktavius. Han kan drikke, smause, kourticere ligesaa meget, som Han lyster. Han har Penge nok dertil, Han haver ogsaa Ingen at gjøre Regnskab for sin Opførsel, efterdi Han er sin egen Herre.

Oktavius. Betænk, min Herre, at vi ere unge Mennesker.

Jeronimus. Jeg siger, at jeg har med Ham Intet at bestille, men alene med den Anden, der ved sit uskikkelige Forhold fast har ødelagt mig.

Leonard. Hvor er Leander?

Oktavius. Han staaer her udenfor, og tør ikke komme for sin Faers Ansigt.

Leonard. Da vil jeg føre ham herind.

(Gaaer ud efter Leander.)

Niende Scene.

De Forrige. Leander.

Leander (paa Knæe). Ak! jeg kommer som den forlorne Søn og beder om Naade.

Jeronimus. Jeg har ingen Søn og vil og ikke vide af nogen Søn at sige.

Leander. Ak, min kjære Fader, jeg beder med grædende Taarer.

Jeronimus. Det Navn Fader skurrer i mine Øren. Jeg er ikke din Fader. See! der er din Fader, som sidder bunden paa Gulvet! Du est anden Fader ikke værd.

Henrik. Ak! gid jeg var hans Fader! saa skulde han strax absolveres.

Leander. Ak! jeg beder med grædende Taarer.

Jeronimus. Dine Taarer bevæger mig aldeles ikke.

Leander. Hvad vil man da gjøre med mig?

Jeronimus. Jeg skal først erklære dig arveløs og siden aktionere dig for en offentlig Ret.

Leonard. Kjære Nabo! Han gaaer herudi for vidt. Betænk dog Ungdoms Feil — —

Jeronimus. Er den ung, som er fire og tyve Aar gammel?

Henrik. Ak, Herr Jeronimus, betænk, at det er jer eneste Søn.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke, din Gaudieb! tør du vel bede for Andre?

Henrik. Jeg vil gjerne lide al den Straf, som mig paalægges, naar Monsieur Leander maa tages til Naade.

Jeronimus. Dommen er afsagt: Du skal hænges og han straffes paa anden Maade.

Oktavius. Her er jo ikke anden Ulykke skeet end at nogle Penge ere tilsatte.

Jeronimus. Nogle Penge, siger Han? Jeg faaer andet at føle, jeg elendige Mand.

Oktavius. Hør, Herr Jeronimus! Jeg forbinder mig, udi alle disse Folks Paahør og Nærværelse, af mine egne Midler at erstatte al den Skade, som er skeet, til Punkt og Prikke.

Leander. Og jeg lover helligen at forbedre mit

Levnet, og aldrig herefter at gjøre Noget, som kan være min Fader imod.

Henrik. Ak! jeg begynder at faae min Aande igjen.

Leonard. Kjære Nabo! vil I af saadanne Argumenter ikke lade Eder bevæge?

Oktavius Jeg bekræfter igjen Alt, hvad jeg har lovet, saa at Herr Jeronimus skal blive sat i samme Stand, som han var før sin Bortreise.

Leander. Og jeg vil aldrig bede for mig oftere, hvis jeg bryder det mindste af alt Det, som jeg har lovet.

Jeronimus. Stat da op igjen. Jeg pardonnerer dig da paa begge disse Vilkaar.

Henrik. Ak, ak! hvilken uformodentlig Frelse!

Jeronimus. Den gaaer dig ikke an.

Henrik. Saa er det da ingen General-Pardon.

Jeronimus. Nei, nei! du skal betale Lavet; lad mig nu først faae Guldborsen tilbage, siden skal vi tales videre ved.

Henrik. Herren kan være forsikkret om, at jeg aldrig siger hvor Guldborsen er forvaret førend jeg bliver forvisset om min Frelse.

Jeronimus. Haandskruer og andre Pinsler skal nok drive dig til at give den tilbage.

Henrik. Herren maa bruge alle optænkelige Pinsler, saa giver jeg den ei tilbage.

Jeronimus. Prøven skal strax gjøres. Hør Jesper og Arv! bringer — —

Henrik. Hvad nytter det Herren, at Han piner mig forgjeves, og hvad Ære har Han deraf, at Han handler ilde med mig for en ærlig Sag?

Jeronimus. For en ærlig Sag, siger du?

Henrik. Ja, jeg siger en ærlig Sag, som heller fortjener Belønning end Straf, hvilket jeg skal bevise for hver upartisk Ret.

Jeronimus. Lad os engang høre, hvorudi disse Beviisligheder bestaaer, og hvorledes du agerer denne Sag.

Henrik. Jeg vælger Herr Leonard til Dommer og agerer min Sag saaledes: Saasom jeg for denne høirespektive Ret er stævnet, for at svare til de Beskyldninger, som Herr Jeronimus, velfornemme Borger og Indvaaner her i Staden, har gjort mod mit ærlige Navn og Rygte, og velbemeldte Herr Jeronimus uden Foie har sat udi Rette paa mit Liv, min Ære og Formue; da, endskjøndt jeg kan have Aarsag til at paastaae en betydelig Satisfaktion, vil jeg dog alene lade

mig nøie med en simpel Befrielsesdom. Sagen, gunstige Dommer, er denne: Min Herre, Leander, som jeg har lovet Huldskab og Troskab, var geraaden udi en Uleilighed, hvoraf han ikke, uden ved mit Middel, kunde redde sig. Jeg haver for hans Frelse opoffret mig selv; thi alle de Konster, som jeg har øvet, sigte alene dertil, og naar saa er, mener jeg uforgribelig, at deslige Bedrifter bør hellere at have Navn af heroiske Aktioner, end af Misgjerninger. Det er saa klart, at Enhver det strax kan begribe og tydeligen see, at jeg kan have Aarsag til at gjøre en stærk Irettesættelse mod min Kontrapart. Ikke desmindre vil jeg dog, i Henseende til min Herre Leander for hvilken at føie jeg ogsaa frastaaer alle mine retmæssige Prætensioner, lade mig nøie med en Befrielsesdom, saaledes konsiperet: At eftersom agtbare og ærlige unge Karl Henrik Andersen har for denne Ret beviset sin Uskyldighed, da befries han for Herr Jeronimi Tiltale, og Omkostningerne ophæves paa begge Sider. See! saaledes har jeg ageret min Sag; hvis mine Hænder ei havde været bundne og jeg kunde have gjort Gestus, skulde det end være bleven bedre.

Leonard. Udi denne Procedure, hvor latterlig den er, saa er dog Noget, hvoraf man kan bevæges. Gjerningerne udi sig selv ere lastværdige, men Motiverne ere gode. Eftertænker kun hvad Nytte en Herre udi en Fare sig kunde have at vente af saadan Tjener, der, for hans Frelse ikke tager i Betænkning at underkaste sig Pinsler og Død. Jeg frikjender ham derfor, og haaber, at Herr Jeronimus ikke anker paa saadan Dom.

Leander. Jeg tilstaaer, at Alt, hvad han har gjort, har været for min Frelse.

Oktavius. Og jeg vil formode, at eftersom jeg har paataget mig at gjøre Herr Jeronimus skadesløs, at der maa gives en General-Pardon.

Henrik. Og jeg forbinder mig strax til at vise hvor Guldbørsen er henlagt, som er ganske urørt og i god Behold.

Jeronimus. Jeg faaer da at give mig tilfreds. Løser ham igjen.

Arv. Men, Herre, hvad Vederlag skal jeg faae?

Henrik. Det kommer nu denne Sag ikke ved; du maa tage en ny Stævning, Arv. Ellers giver jeg dig Lov at slaae en Potte Vand over mit Hoved igjen.

Leonard. Ha, ha, ha! træder ind udi mit uus, der kan vi afgjøre Alting.

Henrik (til Spektatores). Nu er Komedien tilende. aaer nu hver hjem til Sit, og hvis eders Koner ller Huusholdersker knurre, efterdi I komme saa silde iem om Aftenen, saa læser eders Abracadabra tre ange i Rad. Dermed bevæbner I Eder saavel mod em som mod andre Spøgelser. Ellers lærer man af enne Komedie, hvorudi ingen Aktricer have været, at ange vigtige Ting kan forrettes uden Fruentimmeres jælp.

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 011 901 4

